

Onderwerp Burgerparticipatie en zeggenschap bij Stichting WIJ Groningen

Steller T. Sijsma / E.N. van de Wetering

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 40 50 Bijlage(n)

Ons kenmerk 6885852

Datum 18-04-2018 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Als vervolg op de eerdere brief over het proces omtrent Burgerparticipatie en zeggenschap in relatie tot WIJ Groningen (kenmerk 6704043 d.d. 21 december 2017), informeren wij uw raad hierbij nader over dit onderwerp. De Stichting WIJ Groningen is een relatief nieuwe organisatie, maar borduurt uiteraard voort op de rijke traditie van het samenwerken met Stadgers in de wijken. Daarom schetsen we aan het eind van deze brief ook kort de bredere context waarbinnen we dat als gemeente Groningen doen. Uw raad ontvangt binnenkort meer uitgebreide informatie over de brede ontwikkeling van Burgerbetrokkenheid, mede als vervolg op het rapport van de rekenkamer hierover.

De beweging: Meer zeggenschap naar buurten

Uw Raad heeft o.a. rond het Gebiedsgericht Werken, de ontwikkeling van WIJ Groningen en Next City (deels door middel van moties) aangegeven de zeggenschap van bewoners en burgerparticipatie zeer belangrijk te vinden. In verschillende commissies en op verschillende momenten staat dit onderwerp geagendeerd. Ook de Rekenkamer schetste de stand van zaken en ontwikkelingen in Groningen op dit vlak.

Wij sturen als college vanuit een congruente filosofie op burgerbetrokkenheid en zeggenschap in de volle breedte. We hebben met overtuiging de beweging in gang gezet om meer zeggenschap naar wijken en buurten te brengen. We timmeren dat niet beleidsmatig dicht, maar hanteren een paar simpele uitgangspunten die ruimte geven om maatwerk te leveren. Geen wijk of situatie is immers hetzelfde. Zeggenschap is niet 'U vraagt, wij draaien', zeggenschap betekent dat we in goed samenspel en met een open houding invloed en ruimte geven aan inwoners. Daarbij is de gemeente uiteraard verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op de uitvoering van wettelijke taken en ondersteuning aan kwetsbare mensen.

Vanuit een uitnodigende en open houding proberen we - in de vorm van experimenten - uit wat werkt en hoe we recht kunnen doen aan verschillen tussen gebieden. De lessen hieruit gebruiken we om onze werkwijze te verbeteren en om de beweging verder te versterken. Dat doen we in het gebiedsgericht werken vanuit ondersteuningsvraagstukken, maar ook bij vraagstukken binnen het onderwijs of het armoedebeleid.

We beschrijven aan het slot van deze brief kort de samenhang in de verschillende niveaus en onderwerpen, om een goed zicht te geven op het geheel aan ontwikkelingen. Eerst gaan we nader in op burgerparticipatie en zeggenschap bij WIJ Groningen.

Burgerparticipatie en zeggenschap bij WIJ Groningen

De beweging van meer zeggenschap naar de wijken, vraagt van WIJ een permanente actiegerichte houding en inzet. Evenals het optimaal meebewegen met de dynamiek in wijken om zo maatwerk te leveren.

Burgerparticipatie en zeggenschap bij WIJ Groningen is zo belangrijk, omdat WIJ Groningen een belangrijke spil is in het sociaal domein. Daarbij is zij een aanjager, initiator en facilitator van preventieve collectieve voorzieningen ten dienste van wijkbewoners. Daarnaast biedt WIJ Groningen individuele ondersteuning en specialistische hulp. Omdat WIJ Groningen een breed scala aan taken, een brede doelgroep en een belangrijke positie in de wijk heeft, is het van belang dat participatie en zeggenschap rond WIJ Groningen vanaf het begin goed vormgegeven wordt. Dit gebeurt in samenspel met de bewoners en organisaties in de wijken.

De opdracht aan WIJ Groningen

WIJ Groningen heeft in haar opdracht de verplichting om te zorgen dat zij:

- samen met bewoners, gebiedsteams, lokale ondernemers, andere maatschappelijke partijen en de gemeente vormgeeft aan een goed pakket preventieve en collectieve voorzieningen in de stad
- samen met bewoners vormgeeft aan zeggenschap en participatie binnen WIJ Groningen.

Experimenteren en maatwerk

WIJ Groningen is, samen met de gebiedsteams, permanent in gesprek met wijkbewoners over wat er wenselijk en nodig is in hun buurt of wijk, over voorzieningen en activiteiten in de wijk en over het gebiedsprogramma.

Wijken verschillen in samenstelling, kansen, opgaven en organisatiegraad. Daarom is het een ontdekkingsstocht voor WIJ Groningen, bewoners, gebiedsteams en anderen om zeggenschap en participatie goed vorm te geven. Dit vraagt specifieke expertise en ook experimenteerruimte per wijk. De WIJ-teams zetten in op wat nodig is per wijk en wat bewoners vragen, daarom is het vooral maatwerk.

Hoe vult WIJ haar rol in?

Door te weten wat er speelt, bijvoorbeeld door het voeren van huis-aan-huisgesprekken en de aanwezigheid in de buurten ontdekken medewerkers waar vraag naar is en waar behoeften liggen. Vervolgens worden samen met inwoners activiteiten in de wijk ontwikkeld die bij deze vraag aansluiten.

De WIJ-teams ondersteunen waar nodig initiatieven van wijkbewoners, waarbij het initiatief en het eigenaarschap bij de bewoners blijft. De teams ondersteunen vooral die initiatieven waar organisatie- of mobilisatiekracht ontbreekt. De medewerker kan dan de rol van aanjager, verbinder, facilitator of adviseur hebben. WIJ Groningen probeert bewoners te stimuleren om zelf een bijdrage te leveren in het verbeteren en/of het behouden van de leefbaarheid in hun eigen omgeving.

WIJ fungeert vaak als wegwijzer voor bewoners met een bepaalde vraag of specifieke wens. Bij dit soort vraagstukken treedt het team op als sparringpartner, geeft een zetje in de juiste richting, denkt mee, maar blijft zoveel mogelijk op de achtergrond. WIJ brengt mensen in contact met de juiste personen en/of instanties, leest mee met subsidieaanvragen en stelt ruimte beschikbaar voor activiteiten van groepen zoals bewonersorganisaties en gespreksgroepen en voor collectieve activiteiten (sport, ontmoeting, hobby, koken, leefstijl, opvoeden, lotgenoten, cursus e.d.).

In het najaar 2017 zijn er door OOG TV in samenwerking met WIJ Groningen 5 films gemaakt waarin vooral inwoners, vrijwilligers en stagiaires aan het woord komen. Hier een link naar [deel 1](#) en [deel 3](#).

Een aantal praktijkvoorbeelden:

- Ondersteuning Cocreatie in Paddepoel, Wijkplatform Selwerd en de Bewonersorganisatie Beijum.
- In De Wijert, Rivierenbuurt en Paddepoel-Zuid ontstaan collectieve initiatieven die worden ondersteund, zoals een kook-, kinder- en leefstijlclubs en lotgenotengroep, een moedergroep, een eetgroep 'Een bakkie en een prakkie', een inloopochtend voor financiële vraagstukken en themabijeenkomsten voor ouders met puberkinderen over allerlei onderwerpen.
- Een aantal wijkbewoners heeft, met ondersteuning van WIJ, een moestuin in de Rivierenbuurt opgezet. In De Hoornse Meer zijn kinderen en bewoners ondersteund in allerlei acties m.b.t. verkeersveiligheid in de straat.
- Jongeren die graag buiten met elkaar willen sporten, knappen in samenwerking met WIJ Selwerd/Stadsbeheer het terreintje op in het Orionpark.
- De Roege Boys is een club bewoners uit Vinkhuizen die zich inzet voor Vinkhuizen, o.a. op het terrein van armoede, jeugd en eenzaamheid. Vanuit WIJ Vinkhuizen wordt deze groep ondersteund door het faciliteren van de ruimte en het ondersteunen van het groepsproces. De Roege Boys zijn uitgegroeid tot een begrip in de wijk.
- *Back to you're future*
Back tot you're future is een laagdrempelige vorm van dagbesteding aan bewoners met verschillende achtergronden. Het WIJ team heeft de regie in het proces in de samenwerking tussen de verschillende partijen zoals Backbone050, VNN, MJD en toeleiders. WIJ Vinkhuizen stimuleert bewoners uit de wijk om mee te doen en begeleidt de ervaringsdeskundige.

Hieronder volgt een aantal praktijkvoorbeelden waarbij medewerkers van Stichting WIJ Groningen een rol hebben (gehad) bij het versterken van *zeggenschap* van bewoners.

- In de ‘vreedzame wijk’ Lewenborg is een kinderraad. Via de Kinderraad krijgen kinderen een stem in de wijk. De kinderraad denkt mee over zaken die in de wijk spelen, en werkt aan concrete plannen die de wijk kindvriendelijk maken.
- In samenwerking met het gebiedsteam gaat WIJ Beijum de komende periode een nieuwe vorm van bewonersparticipatie en bewonersbeslissingen met bijbehorende budgetten vorm geven.
- WIJ De Wijert participeert in de Innovatiewerkplaats Helpman/De Wijert. Wijkdeal de Wijert is een experiment in De Wijert waarin bewoners samen met de andere partijen, beslissen over de te besteden middelen en het meerjarenbeleid van de wijk. Zo’n 300 bewoners deden mee aan dit proces, en dik 800 mensen brachten hun stem op de plannen uit en stelden zo de top 10 prioriteiten vast.
- Goeiebuurt is een wijkcoöperatie in de Korrewegwijk en De Hoogte, voor en door bewoners. De wijkcoöperatie bestaat uit wijkbewoners die zich willen inzetten voor elkaar en voor andere wijkbewoners. Zij organiseren activiteiten die mensen met elkaar verbinden. Daarnaast werken Goeiebuurt en WIJ-team samen bij collectieve en preventieve activiteiten, zoals de week van de Groet, de Wijkmarkt en het informele netwerk in de wijk. Goeiebuurt gaat de stratenaanpak uitvoeren. Dat is een onderdeel van het gebiedsprogramma waarbij de straten wordt ingetrokken met de vraag aan bewoners wat zij kunnen betekenen voor hun omgeving.
- Golvend Lewenborg is een ‘bewonersvereniging nieuwe stijl’, een netwerk van bewoners uit het voormalig NLA team¹, de Oude Bieb, leden van de bewonersorganisatie en WIJ Lewenborg. De deelnemers zetten een nieuwe dynamische beweging op, voor en door bewoners. De kerngroep organiseert bijeenkomsten om bewoners te verbinden en initiatieven te ontplooiën. Het WIJ-team faciliteert en ondersteunt. Het idee is om budgetten voor vraagstukken die niet wijkoverstijgend zijn naar de wijk te brengen. Bij het overdragen van zeggenschap stelt het netwerk zelf de prioriteiten in verdeling van de middelen en de organisatie van de uitvoering.
- In Beijum en Lewenborg zijn bewoners actief betrokken bij het speelplekkenbeleid en hebben zij, met ondersteuning van WIJ Groningen, bepaald hoe er omgegaan wordt met speelplekken.
- De bewoners van Tuinwijk (Goed Idee Comité) en Vinkhuizen (Samen Buurten) hebben een proces bedacht om meer bewoners te betrekken bij plannen voor de buurt, te bekostigen uit het gebiedsbudget. Het WIJ-team heeft de organisatoren geholpen om de ideeën verder vorm te geven en mee te denken met de initiatiefnemers die hun idee indienden.

Burgerparticipatie en zeggenschap bij *de organisatie* van WIJ Groningen

Het organiseren van zeggenschap en betrokkenheid van bewoners bij de organisatie van de Stichting WIJ Groningen gebeurt op verschillende

¹ Nieuw Lokaal Akkoord

manieren. Zo is er een WIJ-raad, een Medewerkersadviesraad en is er jaarlijks in veel wijken een Dag van de Dialoog. In april en mei 2018 gaat WIJ Groningen aan de slag met haar missie en visie. Medewerkers, vrijwilligers, bewoners, netwerkpartners en de gemeente worden uitgenodigd om hieraan bij te dragen.

Naast de interventies in de wijk werken de WIJ-teams veel samen met actieve vrijwilligers die activiteiten organiseren of als vrijwilliger bij WIJ Entree werken of hun expertise en/of ervaringsdeskundigheid inzetten bij de aanpak van sociale vraagstukken in de wijk. In sommige gevallen gaan vrijwilligers een opleiding volgen en als stagiaire aan de slag.

De WIJ-raad

In de brief van december informeerden wij uw raad over de WIJ-raad. Vanaf april 2018 start de WIJ-raad, de eerste leden van de WIJ-raad zijn benoemd. De wervingscampagne voor leden van de WIJ-raad loopt door tot het maximale aantal leden is benoemd. Stadadviseert heeft een grote rol gehad bij de inrichting van en het profiel voor leden van de WIJ -raad.

De WIJ-raad heeft tot taak, om binnen het kader van de doelstellingen van de Stichting WIJ Groningen, in het bijzonder de gemeenschappelijke belangen van de bewoners te behartigen.

Mogelijke onderwerpen waarover de WIJ-raad advies kan geven zijn:

- Omgangsvormen in contact tussen bewoners en medewerkers.
- Oog hebben voor de belangen van verschillende doelgroepen en het leggen van verbindingen met organisaties en activiteiten in de wijken.
- Strategie van WIJ Groningen.
- Dialoog tussen WIJ Groningen, bewoners en de wijk (van elkaar leren).
- Toegang / entree en vraagverheldering.
- De bekendheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van de WIJ-teams: weten bewoners waarvoor ze bij WIJ Groningen terecht kunnen, de openingstijden van WIJ Groningen en de inrichting van locaties.
- Wet- en regelgeving.
- Mantelzorg.
- Deelname in selectiecommissies voor de sollicitatieprocedure.
- In hoeverre behaalt WIJ haar doelstellingen?

Medewerkersadviesraad

Naast de WIJ-raad en de Ondernemingsraad heeft WIJ Groningen ook een Medewerkersadviesraad. Hierin zitten vrijwilligers, stagiaires, mensen met een participatiebaan en beroepskrachten. De Medewerkersadviesraad is een informeel orgaan waarmee de bestuurder van WIJ Groningen spreekt over inhoudelijke onderwerpen.

Stichting WIJ Groningen en Gebiedsgericht Werken

Burgerbetrokkenheid bij Stichting WIJ Groningen kan niet los worden gezien van het gebiedsgericht werken. Via de gebiedsteams (waar de WIJ-manager deel van uitmaakt) worden ideeën en initiatieven vanuit de wijk samengebracht met de opgaven van de gemeente.

De gebiedsteams bepalen samen met wijkbewoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers aan welke vraagstukken en kansen gewerkt gaat worden. En waar er gewerkt gaat worden aan collectieve vragen en voorzieningen en waar een individuele aanpak noodzakelijk of gewenst is. Tevens wordt samengewerkt in de experimenten, de Coöperatieve Wijkraad, Wijkdeal de Wijert, Golvend Lewenborg, A-kwartier en Wijkbedrijf Selwerd.

In het gebiedsprogramma stelt de raad vast hoeveel budget hiervoor beschikbaar is.

De brede context van burgerparticipatie binnen de gemeente Groningen

Hierna schetsen we kort hoe we momenteel op strategisch, tactisch en operationeel niveau in samenhang aan het thema burgerbetrokkenheid werken. Binnenkort wordt uw raad hierover uitgebreider geïnformeerd.

Strategisch niveau: Werken aan één paraplu – de leidraad participatie

Zoals hiervoor al verwoord: Wij sturen als college vanuit een congruente filosofie over burgerbetrokkenheid en zeggenschap in de volle breedte. We hebben met overtuiging de beweging in gang gezet om meer zeggenschap naar wijken en buurten te brengen. In het kader van Next City is, samen met een raads werkgroep, gewerkt aan een Kader Participatie. Zo'n kader is een eis die de nieuwe Omgevingswet stelt. Werkende weg werd duidelijk dat dit kader de reikwijdte van de Omgevingswet overstijgt en naast het fysieke domein net zo goed toepasbaar kan zijn op het sociaal domein en het gebiedsgericht werken. Overigens was één van de aanbevelingen van de rekenkamer het beter vastleggen van de beleidskaders. Meer beleid t.a.v. participatie maken staat wel op gespannen voet met het maatwerk en de flexibiliteit die we willen leveren, dus we willen hierin een goed evenwicht zoeken. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling zaken dicht te regelen. We willen maatwerk en flexibiliteit op basis van lokale logica mogelijk maken en ruimte geven aan wat goed en nodig is in de wijk/buurt/dorp.

We gaan daarom de leidraad met een aantal eenvoudige uitgangspunten en spelregels doorontwikkelen. Zo kan de 'paraplu' vormen en toepasbaar zijn voor de alle gemeentelijke participatieprocessen (Gebiedsgericht Werken, Sociaal Domein/WIJ Groningen en Omgevingswet/Next City, Veiligheid en Stadsbeheer).

Tactisch niveau: Door ontwikkelen Gebiedsgericht Werken en lessen Rekenkamer

Samen met de stad vinden we uit wat een goede manier van samenwerken is voor elk gebied, voor een wijk en wat de kansen en opgaven zijn in een wijk / gebied. Door de wijkwethouders, de gebiedsteams en WIJ Groningen wordt met Stadlers samengewerkt en worden signalen opgepakt. Vanuit de eigenheid en initiatieven vanuit de wijk wordt samen met de bewoners en met de stedelijke programma's een integraal gebiedsprogramma opgesteld. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de 'Wijkkompassen' en wordt er een gezamenlijke wijkanalyse gemaakt.

De lessen van de rekenkamer krijgen hierin een plek, evenals het verbreden van de aanpak naar de hele organisatie en naar de betrokkenheid van bewoners bij stedelijke vraagstukken. Ook werken we aan maatwerk voor Ten Boer.

Operationeel niveau: Toolbox en Experimenten

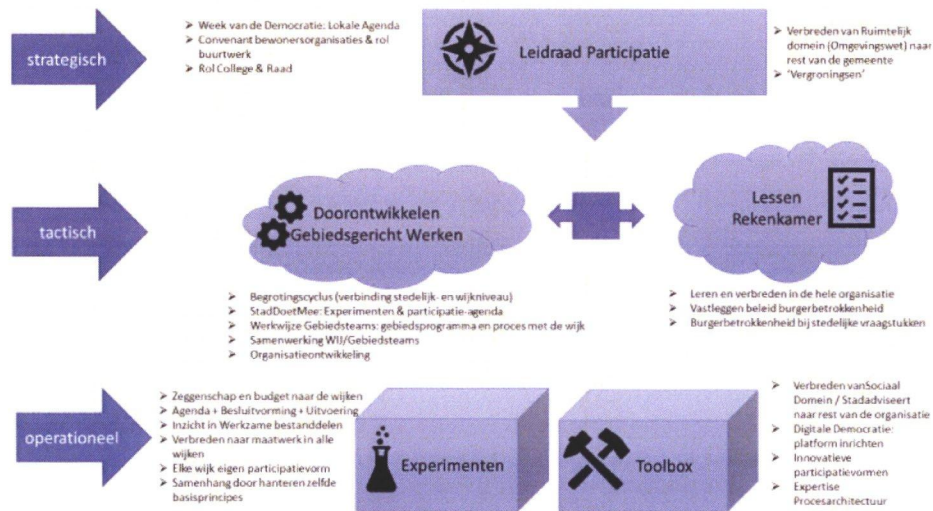
We ontwikkelen een 'toolbox' van instrumenten en methodieken. Zo'n toolbox met participatie-instrumentarium is voor professionals behulpzaam om maatwerk te kunnen leveren. De leidraad geeft daarbij houvast en is behulpzaam om vanuit eenzelfde visie, eenduidig richting te kiezen. We werken samen met Stadadviseert en WIJ Groningen aan een digitale toolbox waarin methodieken en advies over procesarchitectuur worden verzameld.

Ook is relevant hoe we goed verschillende belangen rond vraagstukken inzichtelijk en afweegbaar kunnen maken.

Tevens verdient 'het organiseren van tegenmacht' aandacht. Medewerkers / buurtwerkers van WIJ Groningen hebben een belangrijke rol bij het aanvoelen van collectieve onvrede of zorgen in buurten. Zij kunnen buurtbewoners helpen zich te organiseren op een gedeeld belang, ook als dat ongemakkelijk voor de gemeente of andere organisaties is.

Vanuit het gebiedsgericht Werken lopen *vijf experimenten*. Daarbij staat samenwerking met bewoners en vernieuwing van de lokale democratie centraal. De lessen die we daar leren over de werkzame bestanddelen, verbreden we naar de hele organisatie. Dit krijgt ook een belangrijke plek in de *Week van de Democratie*. Uiteraard betrekken we daar ook Ten Boer (en mogelijk Haren) bij.

Samengevat:

Tot slot: van praten naar samen doen!

Zoals we in het begin van deze brief al aangaven is Stichting WIJ Groningen een relatief nieuwe organisatie in de wijken. Enerzijds borduurt Stichting WIJ Groningen voort op de rijke traditie van het samenwerken met Stadgers in de wijken, anderzijds krijgt Stichting WIJ Groningen de kans en mogelijkheid om met nieuw elan en vernieuwend met Stadgers samen te werken.

Stichting WIJ Groningen doet dat op verschillende manieren en op basis van wat goed en nodig is in de wijk. Stichting WIJ Groningen is een lerende en leergierige organisatie en heeft de ruimte om te experimenteren, reflecteren en evalueren. Wij zijn van mening dat de Stichting WIJ Groningen haar opdracht voortvarend oppakt en doet wat nodig is om samen met de bewoner, andere partners en gemeente een goede basis te leggen voor innovatieve manieren van zeggenschap en burgerparticipatie.

Uw raad is van harte uitgenodigd om bij één van de WIJ teams langs te komen en u nader te laten informeren over dit thema. Participatie gaat uiteindelijk vooral over - weldoordacht en met gezond verstand - samen doen!

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter den Oudsten', written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Peter Teesink', written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink